

Pressmeddelande

2019 ÅRS RAPPORT OM NARKOTIKAMARKNADEN I EU FRÅN EMCDDA OCH EUROPOL

Ny rapport belyser de omfattande effekterna av EU:s narkotikamarknad på hälsan och säkerheten

(26.11.2019, BRYSSEL **FÅR PUBLICERAS TIDIGAST KL. 10.00 CET/BRYSSEL-TID (kl. 9.00 Lissabon-tid)**) Européerna spenderar minst 30 miljarder euro på narkotika varje år, vilket gör narkotikamarknaden till en betydande inkomstkälla för kriminella organisationer i EU. Dessa data presenteras i dag i **2019 års rapport om narkotikamarknaden i EU**, som släpps av **EU:s narkotikabyrå (EMCDDA)** och **Europol** ⁽¹⁾. Omkring två femtedelar av denna summa (39 procent) spenderas på cannabis, 31 procent på kokain, 25 procent på heroin och 5 procent på amfetaminer och MDMA (figur 1.1) ⁽²⁾.

De två byråerna har samarbetat för att ge sin tredje aktuella överblick över den europeiska olagliga narkotikamarknaden. Rapporten behandlar trender längs med leveranskedjan, från framställning och handel till distribution och försäljning. I rapporten beskrivs hur narkotikamarknaden har omfattande effekter på både hälsa och säkerhet samt hur en helhetssyn är avgörande för en effektiv politik för narkotikakontroll.

Dimitris Avramopoulos – kommissionsledamot med ansvar för migration, inrikesfrågor och medborgarskap – sa idag när rapportens slutsatser presenterades: – Kriminella organisationer är snabba på att utnyttja nya möjligheter till ekonomisk vinst och de drar i allt större utsträckning fördel av tekniska och logistiska innovationer för att utöka sin verksamhet över internationella gränser. Samtidigt är narkotika nu mer tillgänglig för europeiska konsumenter, ofta via sociala medier och internet. Dagens rapport visar än en gång att den olagliga narkotikamarknaden fortfarande utgör ett hot mot våra medborgares hälsa och säkerhet. Vi kommer att oförtröttligt fortsätta att arbeta tillsammans med våra medlemsstater och internationella partners för att stärka vår kamp mot alla former av narkotika; för våra ungdomars, våra medborgares och vårt samhälles skull.

I denna strategiska och handlingsorienterade analys kombineras uppgifter från **EMCDDA:s** system för narkotikaövervakning med **Europols** operativa underrättelser om organiserad brottslighet. De senaste uppgifterna ⁽³⁾ visar att den totala tillgängligheten till narkotika inom Europa fortfarande är mycket hög och att konsumenter har tillgång till en mängd olika mycket rena och starka produkter till stabila, eller sjunkande, priser. Ett viktigt genomgående tema i rapporten är narkotikaproduktionens miljöpåverkan, bland annat avskogning och dumpning av kemiskt avfall, som kan leda till ekologiska skador, säkerhetsrisker och höga saneringskostnader.

Ökande våld och korruption kopplat till aktivitet på narkotikamarknaden i EU

Rapporten belyser Europas ökande betydelse, både som mål och som narkotikaproducerande region, och visar hur våldet och korruptionen, som länge har setts i traditionella narkotikaproducerande länder, nu blir alltmer påfallande inom EU. Bland de omfattande konsekvenserna av narkotikamarknaden som presenteras i analysen kan man nämna dess negativa effekter på samhället (t.ex. gängvåld, narkotikarelaterade mord) och belastningen på offentliga institutioner och samhällsstyrning. Narkotikamarknadens kopplingar till en mer omfattande brottslig verksamhet (t.ex. människohandel, terrorism) undersöks också, tillsammans med dess negativa konsekvenser för den lagliga ekonomin (t.ex. hur penningtvätt som är kopplad till narkotikahandeln undergräver legitima företag) (se infografiken i Del I och Figur 1.2).

Handel, teknik och brottsverktyg – pådrivning och underlättande av marknaden

Enligt rapporten är *globalisering, teknik och innovation* samt *brottsverktyg* tre krafter som driver på och underlättar utvecklingen av narkotikamarknaden. På en mer globalt sammanlänkad och tekniskt möjliggjord marknad, utnyttjar kriminella organisationer möjligheter som uppstår tack vare en expanderande kommersiell marknad, tillhörande logistisk utveckling och digitalisering. Rapporten lyfter frågor om den ökade diversifieringen av narkotikahandel till sjöss (figur 2.4) och missbruket av allmänflyget (t.ex. privatflygplan, drönare) för kriminella syften (figur 2.5). Användningen av post- och paketjänster för att transportera narkotika ökar också snabbt till följd av den ökande trenden med näthandel i Europa och förflyttningen av större varumängder.

Marknader på den synliga webben och darknet, så väl som sociala medier, meddelandetjänster och mobilappar, öppnar vägar för narkotikaförsäljning på nätet. Samtidigt som darknetmarknaderna förblir motståndskraftiga (omkring tio stycken är fortfarande i drift i dag – figur 2.8) har även onlineförsäljare och onlinemarknader som riktar sig mot särskilda nationaliteter och språkgrupper uppstått. Olagliga skjutvapen, krypterade smarttelefoner och förfälskade handlingar är några av de främsta brottsverktygen som narkotikahandlare allt oftare använder.

EMCDDA:s direktör Alexis Goosdeel säger så här: – Denna rapport är en tydlig väckarklocka för beslutsfattarna att ta itu med den snabbt växande narkotikamarknaden, som blir alltmer global, sammankopplad och digitalt möjliggjord. Den stora narkotikaproduktionen, inom och utanför EU:s gränser, leder till en hög tillgänglighet av naturliga och syntetiska substanser. Detta innebär att konsumenter numera har tillgång till en mängd olika mycket starka och rena produkter till överkomliga priser. Ett växande problem är ökningen av drogrelaterat våld och korruption inom EU. Att agera med tanke på narkotikamarknadens långtgående konsekvenser för hälsan och säkerhet måste nu prioriteras högt.

Europols verkställande direktör Catherine De Bolle säger:– Europol ser en klar ökning av handelsverksamheten genom vårt operativa arbete och de underrättelsebidrag som vi får från EU:s medlemsstater. Brottsbekämpningen måste ta itu med denna utveckling, och därför investerar vi kraftigt i stöd till drogrelaterade utredningar i Europa. Europol riktar särskilt in sig på kriminella organisationer på högsta nivå, som tjänar mycket pengar åt sig själva på bekostnad av sina många offer.

Viktiga narkotikamarknader under lupp

Rapporten gör en ingående granskning av marknaderna för de vanligaste narkotikatyperna i Europa, genom att följa flödet från framställning till användning.

- **Cannabis – allt fler olika produkter:** Cannabis uppskattas vara värt minst 11,6 miljarder euro och är därmed den största narkotikamarknaden i Europa, med cirka 25 miljoner européer (i åldern 15–64 år) som har använt drogen under det senaste året. Rapporten visar att även om marijuana och hasch fortfarande dominerar blir cannabisprodukterna alltmer olika i Europa. Starka extrakt, cannabis-baserade medicinala- och hälsoinriktade produkter och ett ökande antal cannabidiol (CBD) produkter med låg THC-halt säljs i en rad former (figur 3.1). Därför är det avgörande att noga övervaka dessa produkters styrka och potentiella hälsoeffekter. Ökat våld mellan kriminella organisationer som handlar med cannabis innebär ytterligare en påfrestning för brottsbekämpningen.
- **Heroin och andra opioder – allvarliga hälsorisker och problem avseende prekursorer:** Opiodanvändningen står fortfarande för den största andelen skador, inklusive dödsfall, i samband med olagligt narkotikabruk i EU. Det finns omkring 1,3 miljoner opiodmissbrukare (främst av heroin) i EU, och heroinmarknadens konsumentvärde uppskattas till minst 7,4 miljarder euro per år. Balkanleden förblir den viktigaste korridoren för heroin in i EU, men det finns tecken på ökad heroinhandel längs med den södra leden, särskilt genom Suezkanalen (figur 4.8). Det finns också belägg för avledning av och handel med heroinprekursoren ättiksyraanhydrid från EU till heroinproducerande områden. Mycket starka syntetiska opioder (t.ex. fentanylaloger) utgör en ökande hälsorisk. Dessa handlas allt oftare på nätet och skickas med post, ofta i små paket som innehåller ett potentiellt stort antal doser.

- **Kokain – rekordtillverkning och expanderande marknader:** Detta är den näst vanligaste konsumerade olagliga drogen i EU, med ett uppskattat marknadsvärde på 9,1 miljarder euro. Omkring 4 miljoner européer (i åldern 15–64 år) uppger att de har använt drogen under det senaste året. Användningen är fortfarande koncentrerad till södra och västra Europa, men marknaden verkar utvidgas. Rekordproduktionen i Latinamerika har intensifierat smuglingen till EU (främst i sjöcontainrar), där rekordstora beslag har rapporterats. Förekomsten av europeiska kriminella organisationer i Latinamerika gör det möjligt för dem att hantera leveranskedjan hela vägen. Detta kan driva fram konkurrens på kokainmarknaden, som är kopplad till våld inom EU. EU verkar växa fram som ett transitområde för kokain på väg till andra marknader (t.ex. Mellanöstern, Asien).
- **Amfetamin, metamfetamin och MDMA – storskalig produktion i Europa för inhemsk konsumtion och export:** Dessa droger utgör omkring 5 procent av EU:s totala narkotikamarknad, med ett uppskattat marknadsvärde på minst 1 miljard euro för amfetamin och metamfetamin och 0,5 miljarder euro för MDMA. Cirka 1,7 miljoner européer (i åldern 15–64 år) har provat amfetamin eller metamfetamin under det senaste året och cirka 2,6 miljoner har provat MDMA (ecstasy). Framställningen av dessa substanser sker ibland i industriell skala inom EU för inhemsk konsumtion och export. Nya framställningsmetoder ger renare och billigare produkter, där kriminella organisationer kontrollerar hela logistikkedjan.
- **Nya psykoaktiva substanser – färre nya upptäckter, men starka substanser utgör ett allvarligt hälsohot:** Detta är olika substanser som inte omfattas av internationella narkotikakontroller. Värdet på marknaden för nya psykoaktiva substanser är okänt, men 55 nya psykoaktiva substanser rapporterades till EU:s system för tidig varning under 2018, vilket ökade antalet övervakade nya psykoaktiva substanser till 731. De främsta ursprungsländerna är Kina och, i mindre utsträckning, Indien. Politiska åtgärder och brottsbekämpande verksamhet i ursprungsländerna tros ha bidragit till minskningen av nya psykoaktiva substanser (101 rapporterades under 2014). Men nya psykoaktiva substanser fortsätter att utgöra ett allvarligt gränsöverskridande hot mot människors hälsa, med starka syntetiska opioder, cannabinoider och "falsa" bensodiazepiner som dyker upp på marknaden och är kopplade till rapporter om akuta hälsorisker och dödsfall.

Bekämpning av narkotikamarknaden: insatser för nuvarande och framtida scenarier

På en narkotikamarknad som blir alltmer komplex, adaptiv och dynamisk betonas i rapporten att EU:s politik och åtgärder måste vara lika flexibla, adaptiva och sammanhängande. I rapporten presenteras ett stort antal pågående insatser för att angripa leveranskedjan för olaglig narkotika, från operativa åtgärder för att bekämpa korruptionen i hamnar till utbildning för tjänstemän om avveckling av olagliga narkotikalaboratorier. I rapporten beskrivs också alla politiska verktyg som finns tillgängliga (t.ex. samordningsstrukturer, lagstiftning, samarbetsprogram och finansieringsinstrument).

Bland de åtgärdsområden som tas upp i rapporten finns följande: ta itu med de affärsmodeller som tillämpas av kriminella organisationer på den globala narkotikamarknadens högsta nivå, minska sårbarheten vid de yttre gränserna samt investera i kriminalteknisk och toxikologisk kapacitet för att hålla jämna steg med innovationer i narkotikaproduktionen.

Byråerna betonar att man genom att inta en framtidsorienterad hållning kommer att öka beredskapen för att hantera potentiella framtida utmaningar, såsom virtuella valutor, drönarteknik, automatisering av logistiken i leveranskedjan och artificiell intelligens.

Fotnoter

⁽¹⁾ 2019 EU Drug Markets Report (Rapport om narkotikamarknaden i EU), inklusive en sammanfattning, finns tillgänglig på engelska på www.emcdda.europa.eu/2019/drug-markets och www.europol.europa.eu. Den åtföljs av 12 bakgrundsdokument som berör luckor som identifierats under 2016. Detta pressmeddelande finns på 24 språk. Rapporten är en del av en serie som publiceras vart tredje år (sedan 2013).

⁽²⁾ Grafiken i rapporten kan laddas ner från EMCDDA:s mediebibliotek www.emcdda.europa.eu/media-library

⁽³⁾ Om inget annat anges avser uppgifterna i denna rapport år 2017.